



Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

TEMA

BRANN- OG REDNINGS- VESENETS HÅNDTERING AV BEKYMRRINGS- MELDINGER

Versjon 1 – 2023

BRANN- OG REDNINGSVESENETS HÅNDTERING AV BEKYMRINGSMELDINGER

Versjon 1 – 2023

Alle illustrasjoner er
laget av PwC.

INNHOOLD

FORORD	6
1 ADMINISTRERING OG OPPFØLGING AV BEKYMRINGSMELDINGER	7
1.1 Registrere	7
1.2 Undersøke og vurdere	8
1.3 Gjennomføre	8
1.4 Evaluere	8
1.5 Ofte stilte spørsmål	9
1.6 Hva sier regelverket?	11
1.7 Nyttige ressurser	11
2 ORGANISERING, ROLLER OG ANSVAR	12
2.1 Intern organisering	12
2.2 Etablere samarbeid	12
2.3 Ofte stilte spørsmål	13
2.4 Hva sier regelverket?	13
2.5 Eksempler	13
2.6 Nyttige ressurser	14
3 LØSNINGER OG REAKSJONSMIDLER	15
3.1 Besøk eller tilsyn i privatboliger	15
3.2 Særskilte brannobjekt – tilsyn eller andre løsninger	16
3.3 Ofte stilte spørsmål	17
3.4 Hva sier regelverket?	18
3.5 Eksempler	18
3.6 Nyttige ressurser	19
4 DELING AV INFORMASJON, TAUSHETSPLIKT OG VARSLINGSPLIKT	20
4.1 Taushetsplikt	20
4.2 Unntak fra taushetsplikten	21
4.3 Ofte stilte spørsmål	22
4.4 Hva sier regelverket?	23
4.5 Eksempler	24
4.6 Nyttige ressurser	24
5 CASE – MØT GUNNAR	25

FORORD

Brann- og redningsvesenet følger opp bekymringsmeldinger om forhold som gjelder risiko for brann. Bekymringsmeldinger kan være fra privatpersoner, virksomheter eller offentlige organer og gjelder gjerne forhold hvor noe eller noen er til fare for egen eller andres brannsikkerhet.

De aller fleste spørsmål som rettes til DSB om bekymringsmeldinger gjelder brannsikkerhet i bolig. Derfor er mye av innholdet i denne temaveilederen relatert til dette.

Temaveilederen er ment å være et levende dokument som skal oppdateres jevnlig. Hvis du oppdager mangler, har innspill til justeringer, forslag til gode eksempler eller andre innspill som kan gjøre veilederen bedre, send e-post til barbro.hatlevoll@dsb.no.

Temaveilederen er i et midlertidig PDF-format og skal etter hvert tilpasses nye veiledningsmaler på dsb.no.

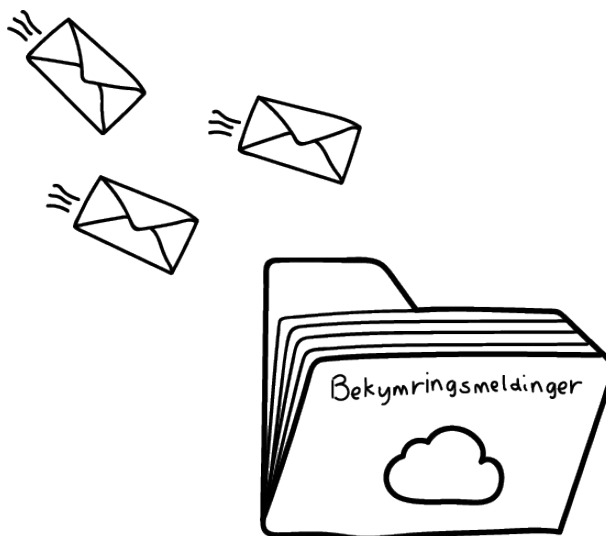
1. ADMINISTRERING OG OPPFØLGING AV BEKYMRINGSMELDINGER

Brann- og redningsvesenet kan motta muntlige og skriftlige bekymringsmeldinger.

Forhold kan for eksempel meldes via elektronisk skjema eller på www.branntips.no.

Forhold som krever rask oppfølging, bør kunne meldes i et system som sikrer hurtig behandling.

Bekymringsmeldinger håndteres i tråd med regler for hvordan offentlige myndigheter skal behandle innkomne saker (saksbehandlingsregler). Dette følger av *forvaltningsloven*. Annet relevant regelverk ved håndtering av bekymringsmeldinger er for eksempel *arkivlova*, *personopplysningsloven* og *offentleglova*.



1.1 REGISTRERE

Når brann- og redningsvesenet mottar en bekymringsmelding bør det bekrefte at meldingen er mottatt og informere om hva som kan forventes av videre saksgang. Vær oppmerksom på at det kun er medarbeidere som har et *tjenstlig behov*¹ som skal ha tilgang til personopplysninger. Det betyr at medarbeidere som ikke har en saklig grunn til å se opplysningene, heller ikke skal ha tilgang.

¹ Det som er nødvendig for at en ansatt skal utføre jobben sin. Slike behov kan være å ha tilgang til enkelte personopplysninger (<https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/ordliste/>)

1.2 UNDERSØKE OG VURDERE

Når brann- og redningsvesenet skal undersøke og vurdere en bekymringsmelding, innebærer det for eksempel å:

- Gjennomgå dokumentasjon og informasjon i saken og vurdere om det er grunnlag for å følge opp saken videre, herunder:
 - Vurdere om brann- og redningsvesenet er rett instans eller om innmelder skal henvises videre dersom forholdet faller inn under en annen etat eller myndighet sitt ansvarsområde (se kap. 4 om «Deling av informasjon, taushetsplikt og varslingsplikt»).
- Vurdere alvorlighetsgrad dersom saken skal behandles videre av brann- og redningsvesenet. Akutte saker følges opp straks.
- Vurdere om andre enn brann- og redningsvesenet bør involveres og hvordan involvering/samarbeid bør foregå (se kap. 4 om «Deling av informasjon, taushetsplikt og varslingsplikt»).
- Fastsette en tidsplan.
- Beslutte videre håndtering og fordele arbeidsoppgaver.

1.3 GJENNOMFØRE

I den daglige driften blir brann- og redningsvesenet stilt overfor ulike utfordringer, muligheter og valg. Beslutningene som tas og tiltak som gjennomføres bør være styrt av planen for det forebyggende arbeidet. Samtidig må brann- og redningsvesenet være fleksibelt og respondere på nye opplysninger om risikoen for brann, blant annet fra bekymringsmeldinger.

Selv om brann- og redningsvesenet får ny kunnskap om risiko, betyr ikke det nødvendigvis at det må avvikes fra planen for det forebyggende arbeidet. Dette må vurderes og vil avhenge av hva slags risiko brann- og redningsvesenet får kunnskap om. Hvis grunnlaget for planen blir vesentlig endret, bør planen for det forebyggende arbeidet også endres.

Planen for det forebyggende arbeidet kan for eksempel ha bekymringsmeldinger som et av satsningsområdene.² Det kan lages forhåndsdefinerte kategorier for de mest typiske bekymringsmeldingene med tilhørende rutine for håndtering. Forhåndsdefinerte kategorier kan for eksempel være (ikke uttømmende liste):

- Lagring av brennbart materiale.
- Fremkommelighet i rømningsveier.
- Boevne/risikoutsatte grupper.
- Ulovlig boforhold.
- Farlig stoff.

Rutiner for gjennomføring kan inneholde beskrivelse av aktuelle tiltak. Dette kan være et godt utgangspunkt, men det må likevel gjøres konkrete vurderinger i hver enkelt sak. Hvis bekymringen gjelder et særskilt brannobjekt, kan tilsyn være et aktuelt tiltak i noen tilfeller. I andre tilfeller kan informasjonstiltak overfor eier eller bruker være mer hensiktsmessig og effektivt.

Det er ikke nødvendigvis kun brann- og redningsvesenet som skal finne de gode tiltakene. I saker hvor det er flere aktører involvert (f.eks. Arbeidstilsynet, hjemmetjenesten etc.), kan en finne gode løsninger sammen.

Det er nyttig å ha en samarbeidsavtale som avklarer roller, oppgaver og ansvar. En samarbeidsavtale kan bidra til forankring og felles målforståelse.

1.4 EVALUERE

Oppfølging av bekymringsmeldinger bør evalueres. Det bør utarbeides rutiner som sikrer at evaluering blir gjennomført og at resultatet blir brukt til læring og forbedring. En evaluering behøver ikke å være omfattende eller komplisert. Eksempler på spørsmål som kan stilles:

Alternativ A

- Hva fungerte bra?
- Hva kan bli bedre?
- Hva bør vi gjøre mer/mindre av eller annerledes?
- Oppnådde vi det vi ønsket?

² <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/temaveileder-til-kapittel-4-i-forskrift-om-brannforebygging/>

- Hva lærte vi av prosessen?
- Hvordan implementerer vi læringspunkter?

Alternativ B

- Hva forventet vi skulle skje?
- Hva skjedde?
- Hva gikk bra og hvorfor?
- Hva kan forbedres og hvordan?

1.5 OFTE STILTE SPØRSMÅL

Hva skal arkiveres i forbindelse med saksbehandling av bekymringsmeldinger?

Alle offentlige virksomheter er pliktig til å ha arkiv og til å sørge for at arkivet er en kvalitetssikret informasjonskilde både for samtiden og ettertiden. Arkivplikt betyr at et organ har plikt til å arkivere dokumenter som blir til gjennom driften til virksomheten. Det skilles mellom arkivering og journalføring.

Av de tre vurderingskriteriene for hva som utløser journalføring (*dokumentet er et saksdokument, dokumentet er sendt inn og ut av virksomheten, dokumentet blir saksbehandlet og har verdi som dokumentasjon*), gjelder kun det siste for arkivering: *dokumentet blir saksbehandlet og har verdi som dokumentasjon*.

Når du skal vurdere arkivering, er det nok at dokumentet enten har blitt saksbehandlet eller har verdi som dokumentasjon. Et dokument kan altså være arkivpliktig uten å være sendt eller mottatt, og uten å være definert som et saksdokument.

Det er laget en veileder for arkivering og journalføring som finnes hos [Arkiverket](#).

Hvor lenge skal opplysninger oppbevares i en bekymringssak som gjelder en persons bo-kompetanse?

Det er Datatilsynet som har forvaltningsansvaret for personvernregelverket. På deres hjemmesider finnes det utfyllende veiledning som skal bidra til at personvernlovgivningen etterlevs. Se blant annet Datatilsynets veiledning for behandling av personopplysninger: [Grunnleggende personvernprinsipper](#).

På generelt grunnlag gjelder at det verken skal samles inn eller behandles mer personopplysninger enn det er behov for eller lagres opplysninger lenger enn det som er nødvendig for formålene. Lagringstid vil kunne variere ut fra flere forhold, for eksempel om lagring er nødvendig for å iverksette brannforebyggende tiltak eller for å evaluere det forebyggende arbeidet. I noen tilfeller må opplysninger lagres lenge av arkivhensyn. Den behandlingsansvarlige (brann- og redningsvesenet) bør innføre tidsfrister for **sletting** eller periodisk gjennomgang for å sikre at personopplysninger ikke oppbevares lenger enn nødvendig. Det er behandlingsansvarlig som må gjøre vurderingen av hvor lenge opplysninger kan lagres.

Merk at det må finnes et **rettslig grunnlag** for lagring og annen behandling av personopplysninger. Brann- og redningsvesenet har gjennom lov og forskrift et ansvar for å ivareta oppgaver etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11 og forskrift om brannforebygging §§ 14-17. I dette ligger at brann- og redningsvesenet kan komme til å behandle personopplysninger. Det er brann- og redningsvesenets utførelse av oppgaver etter brannregelverket som begrunner en eventuell lagring og annen behandling av personopplysninger, og ikke oppgaver som tilligger andre myndigheter, som for eksempel oppfølging av rene helsemessige forhold hos en beboer. Dette setter begrensninger for hvilke opplysninger brann- og redningsvesenet kan lagre.

Skal en bekymringsmelding behandles annerledes om den er anonym?

Anonyme bekymringsmeldinger skal også håndteres i tråd med regler for hvordan offentlige myndigheter skal behandle innkomne saker og skal gjennomgå samme vurdering av om bekymringsmeldingen skal følges opp videre eller ikke. I forvaltningsloven finnes regler om hvordan offentlige myndigheter skal behandle saker (saksbehandlingsregler).

Merk at dersom brann- og redningsvesenet kjenner identiteten til innmelder, men den som melder bekymring ønsker å være anonym, er det vanskelig for brann- og redningsvesenet å garantere anonymitet. Brann- og redningsvesenets vurdering av offentlighet må følge offentleglova (offl.). Hovedregelen er at alle saksdokumenter i offentlig virksomhet er åpne for innsyn, jf. offl. § 3. Unntak fra denne hovedregelen krever grunnlag i bestemmelser i loven selv, annen lov eller i forskrift gitt med grunnlag i lov.

Mer veiledning finnes i [Rettleiar til offentleglova](#).

Bekymringsmeldingsmelding om brannfarlig boforhold hos en beboer i en blokk: Er vi pålagt å varsle styret i sameiet, eller kan vi behandle bekymringen uten å involvere styret?

En forutsetning for å kunne dele informasjon er at rettsreglene gir adgang til det. Brann- og redningsvesenet har taushetsplikt om *noens personlige forhold* som de får kjennskap til i jobben jf. forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. *Noens personlige forhold* er opplysninger en vanligvis ønsker å holde for seg selv, for eksempel helseopplysninger. Det gjelder både opplysninger som direkte eller indirekte kan knyttes til en navngitt person.

Det viktig å være klar over at privatlivet har vern i Grunnloven § 102. Brannregelverket åpner for et snevert unntak for å gå inn i private hjem.

Selv om opplysninger i utgangspunktet er underlagt taushetsplikt, gjelder det unntak hvor opplysninger likevel kan deles. Unntakene beskrives nærmere i forvaltningsloven §§ 13 flg.

Mer veiledning finnes i kapittelet «[Deling av informasjon, taushetsplikt og varslingsplikt](#)».

1.6 HVA SIER REGELVERKET?

Om gjennomføring av det forebyggende arbeidet:

Kommunen skal gjennomføre tiltak i samsvar med planen for det forebyggende arbeidet, og på bakgrunn av hendelser, **bekymringsmeldinger** og lignende som gir ny kunnskap om risikoen for brann, jf. forskrift om brannforebygging § 16 (vår utheving).

Om saksbehandling og vedtak fattet av statlige og kommunale forvaltningsorganer: Se forvaltningsloven.

Om arkiv i offentlig forvaltning: Se arkivlova.

Om behandling av personopplysninger: Se personopplysningsloven.

Om retten til innsyn i dokumenter i offentlig forvaltning: Se offentleglova.

1.7 NYTTIGE RESSURSER

Veileder til forskrift om brannforebygging.

Temaveileder til kapittel 4 om kommunens forebyggende plikter.

Veileder for arkivering og journalføring.

DSBs metodehefte for evaluering.

Datatilsynets veiledning for behandling av personopplysninger.

2. ORGANISERING, ROLLER OG ANSVAR

Kommunen skal gjennomføre tiltak i samsvar med planen for det forebyggende arbeidet og på bakgrunn av hendelser, bekymringsmeldinger og lignende som gir ny kunnskap om risikoen for brann.

2.1 INTERN ORGANISERING

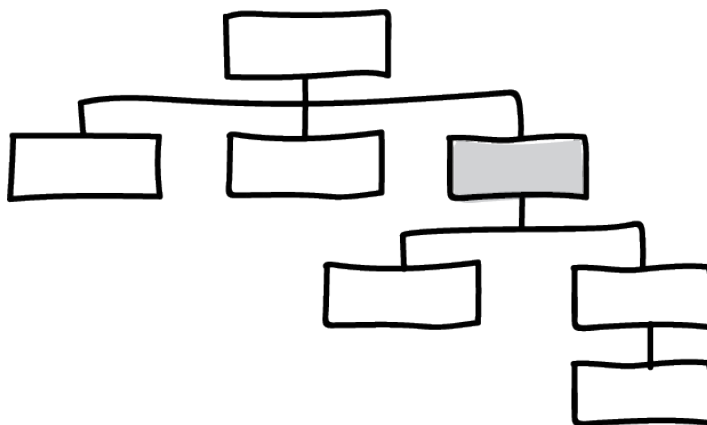
Brann- og redningsvesenet bør ha et system som sikrer at bekymringsmeldinger blir håndtert i henhold til god forvaltningsskikk og personvernregler. Det bør være avklart hvem i brann- og redningsvesenet som skal motta og håndtere bekymringsmeldinger (f.eks. en koordinator) og hvordan videre oppfølging skal foregå, herunder beskrivelse av hvem som skal gjøre hva og når (f.eks. beskrevet i en rutine).

2.2 ETABLERE SAMARBEID

Samarbeid med andre aktører er viktig i det brannforebyggende arbeidet. Dette gjelder også i oppfølging av bekymringsmeldinger. Plikten til samarbeid fremkommer både i § 15 første ledd og i § 19 første ledd i forskrift om brannforebygging. Hvem som er aktuelle samarbeidspartnere, avhenger av hva bekymringsmeldingen gjelder.

Gjelder bekymringen for eksempel ulovlig innkvartering av arbeidstakere, kan Arbeidstilsynet være en aktuell samarbeidspartner. Fremkommer det at forhold er ulovlig etter plan- og bygningsloven, er kommunens byggesaksavdeling en aktuell samarbeidspartner.

Se flere eksempler på samarbeidspartnere under «*Eksempler*».



2.3 OFTE STILTE SPØRSMÅL

Hvordan inngå samarbeid med andre etater på best mulig måte og da særlig helse?

DSB har sammen med Helsedirektoratet laget en veileder om samarbeid mellom kommunale tjenesteytere. Veilederen gjennomgår kommunens ansvar og oppgaver og foreslår løsninger til hvordan kommunen kan innrette brannsikkerhetsarbeidet og legge til rette for gode samarbeidsløsninger.

Veileder om *Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brann sikkerhet for risikoutsatte grupper.*

Hvem skal følge opp bekymringsmeldingen? Det er ofte helse relaterte problemstillinger som fører til dårlig brann sikkerhet. Brann- og redningsvesenet opplever at det er vanskelig å få rett ressurs på banen.

Brann- og redningsvesenet skal undersøke og vurdere innkomne bekymringsmeldinger. Det innebærer blant annet å gjennomgå dokumentasjon og informasjon i saken og vurdere hvem som bør involveres og hvordan involvering bør foregå.

Brann- og redningsvesenet må forsøke å oppnå forståelse hos aktuelle samarbeidspartnere for hvorfor det er viktig med bred involvering i enkelte saker. Samarbeidsavtaler kan bidra til forankring, felles målforståelse og til å avklare ansvar og roller.

Mer veiledning om samarbeid mellom kommunale tjenesteytere.

Mer veiledning om brann- og redningsvesenets taushetsplikt og mulighet til å dele informasjon med andre finnes i kapitlet *«Deling av informasjon, taushetsplikt og varslingsplikt»*.

2.4 HVA SIER REGELVERKET?

Om samarbeid:

I følge § 15 i forskrift om brannforebygging skal kommunen fastsette satsingsområder og **planlegge samarbeid** og tiltak for å redusere den kartlagte risikoen for brann på en effektiv måte (vår utheving).

I § 19 første ledd fremkommer det at kommunen skal motivere og **samarbeide** med aktuelle aktører for at de skal bidra til å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann (vår utheving).

2.5 EKSEMPLER

Aktuelle samarbeidspartnere (listen er ikke uttømmende):

- Plan- og bygningsetaten
- Helse- og omsorgstjenesten
- Politiet
- Akrim-gruppen (innsatsgruppe mot arbeidslivskriminalitet)
- Arbeidstilsynet
- Statsforvalteren
- DLE
- NAV
- Frivillige organisasjoner og lokale lag

Dialogmøter og hospitering er eksempler på aktiviteter som kan bidra til å skape godt samarbeid.

2.6 NYTTIGE RESSURSER

Veiledning til forskrift om brannforebygging.

Temaveiledning til kapittel 4 om kommunens forebyggende plikter.

Veileder om samarbeid mellom kommunale tjenester fra DSB og Helsedirektoratet.

Nettside for mer informasjon, veiledning og opplæringsopplegg om brannsikkerhet for utsatte grupper:

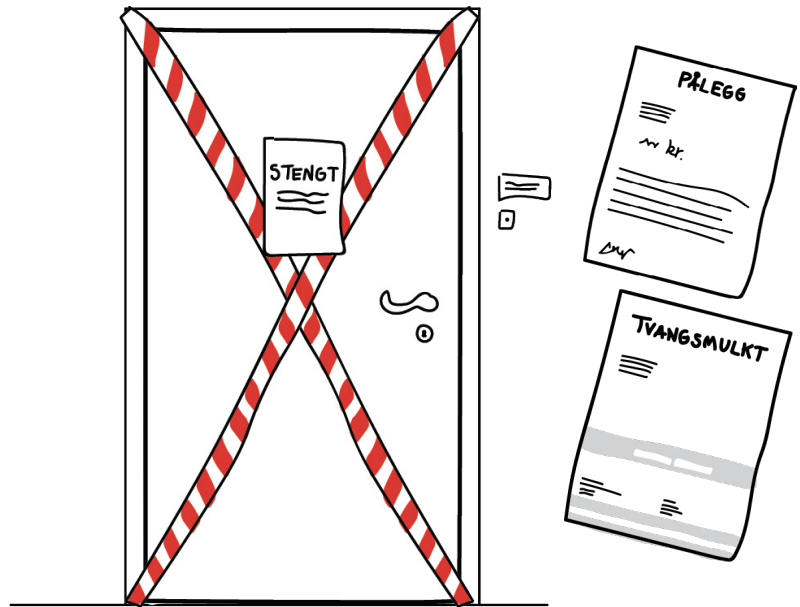
<https://livsviktigsamarbeid.no/>.

3. LØSNINGER OG REAKSJONSMIDLER

Brann- og redningsvesenet skal i utgangspunktet ikke føre tilsyn med annet enn fyringsanlegg og byggverk som er registrert som særskilte brannobjekt. Lovgiver har imidlertid åpnet for at det kan føres tilsyn med andre byggverk enn særskilte brannobjekt etter brann- og eksplosjonsvernloven § 13 fjerde ledd.

3.1 BESØK ELLER TILSYN I PRIVATBOLIGER

Lovgiver har ikke vurdert tilsyn med private boliger i forarbeidene til loven, men slik loven er formulert, er det ingen holdepunkter for at bestemmelsen ikke også gjelder boliger i privat eie uten fyringsanlegg.



Bruken av tilsyn for denne type objekter må vurderes konkret og kritisk i hvert enkelt tilfelle. Loven krever at det etableres et ytterligere grunnlag for tilsyn, enten som et enkeltvedtak eller i en lokal forskrift. Både vedtak og forskrift må begrunnes. Det er bare reduksjon av sannsynligheten for brann og konsekvensen ved brann som kan være formålet med tilsynet. Det vil si at det bare er brannsikkerheten som gir grunnlag for å gå tilsyn. Ikke andre hensyn som for eksempel rene helsemessige forhold hos beboeren.

Ved vurdering av reaksjonsmidler må det også vurderes om det er forholdsmessighet mellom avviket og reaksjonen, og hvor hensiktsmessig reaksjonen er for å lukke avviket. I de aller fleste tilfeller vil informasjons- og motivasjonstiltak overfor eier eller bruker være mer hensiktsmessig og effektivt.

Sameier og borettslag er ifølge definisjonen i brann- og eksplosjonsvernloven å betrakte som virksomhet og har dermed en plikt til systematisk sikkerhetsarbeid etter § 9 i forskrift om brannforebygging. Da kan det være et egnet tiltak å føre tilsyn med virksomhetens internkontroll.

Tilsyn er imidlertid en arbeidskrevende prosess som ofte går over lang tid. Det handler om å finne rett tiltak på rett sted. Det bør derfor gjøres en vurdering av om det er andre tiltak enn tilsyn som heller bør gjennomføres.

3.2 SÆRSKILTE BRANNOBJEKT – TILSYN ELLER ANDRE LØSNINGER?

Tilsyn som tiltak

Bekymringsmeldinger som gjelder særskilte brannobjekt, bør følges opp med tilsyn. Det kan vurderes enkeltvedtak om tilsyn i andre typer objekter også, for eksempel ved gjentatte bekymringer på samme adresse.

Reaksjonsformer som følger av brann- og eksplosjonsvernloven:

REAKSJON:	HVA:	HJEMMEL I BRANN- OG EKSPLOSJONSVERNLOVEN:
Enkeltvedtak	Pålegg om retting Pålegg om opplysninger	§ 37 første ledd § 33 første ledd jf. § 37 første ledd
	Forbud mot bruk (stansing av virksomhet)	§ 37 annet og tredje ledd
	Tvangsmulkt	§ 39
Sanksjoner	Tvangsgjennomføring (administrativ sanksjon og enkeltvedtak som ilegges av brann- og redningsvesenet)	§ 44
	Straff (ilegges av domstolen)	§ 42

Andre løsninger

Det tradisjonelle har vært å gjennomføre tilsyn, men brann- og redningsvesenet skal også vurdere om andre tiltak kan gi større effekt. Ofte er informasjonstiltak overfor eiere eller brukere mindre ressurskrevende og gir like god eller bedre effekt. I de tilfellene hvor man har en eller flere samarbeidspartnere vil man ofte finne de gode tiltakene sammen.

Mer veiledning finnes i *Veileder for brann- og redningsvesenets tilsyn med særskilte brannobjekt (§ 13)*.

3.3 OFTE STILTE SPØRSMÅL

Brann og eksplosjonsvernloven § 13 fjerde ledd. Hva betyr dette for bekymringsmeldinger? Hva gir det oss av muligheter til å gå inn i private boliger der behovet er stort men hvor vi ikke er velkommen, f.eks. hos personer med manglende boevne?

Lovgiver har åpnet for at det kan føres tilsyn med andre byggverk enn særskilte brannobjekt etter brann- og eksplosjonsvernloven §13 fjerde ledd. Lovgiver har ikke vurdert tilsyn med private boliger i forarbeidene til loven, men slik loven er formulert, er det ingen holdepunkter for at bestemmelsen ikke også gjelder boliger i privat eie uten fyringsanlegg.

Tilsyn fra brann- og redningsvesenet vil allikevel i de fleste tilfeller være et uforholdsmessig og lite effektivt tiltak. Brannregelverket og reaksjonsmidler som følger av dette retter seg i større grad mot virksomheter og bygninger enn for eksempel helse- og omsorgslovgivningen som er mer individrettet.

Forsøk heller å etablere en god relasjon til den det gjelder gjennom kommunikasjon, motivasjon og tillitsskapende dialog.

Når en bekymringsmelding gjelder brann sikkerhet i bolig, hvor boevne og helse relaterte forhold hos beboer er av betydning for brannrisikoen, kan det være andre enn brann- og redningsvesenet som skal iverksette tiltak for at mennesker skal bo brannsikkert, for eksempel helse- og omsorgstjenesten.

Det gis nærmere veiledning om brann- og redningsvesenets mulighet til å deleinformasjon med andre i kapittelet *«Deling av informasjon, taushetsplikt og varslingsplikt»*.

Når har vi gjort nok i saker hvor personer bor under risikofylte forhold men ikke ønsker hjelp?

Brannregelverket skal bidra til å ivareta liv og helse. Det vil likevel være situasjoner der personer velger å bo under forhold med høy brannrisiko uten at brann- og redningsvesenet har virkemidler til å redusere risikoen gjennom sanksjoner eller vedtak.

Tillitsskapende kommunikasjon og god dialog med den det gjelder kan føre til at en fastlåst situasjon løser seg. Involver gjerne pårørende eller andre som den det gjelder har tillit til, dersom vedkommende samtykker til det.

I slike saker er det ofte nyttig at flere tjenester samarbeider om å finne gode løsninger for at beboer skal kunne bo brannsikkert. Dokumenter alltid hvilke tiltak som er forsøkt.

Noen bekymringsmeldinger kan være ekstra tunge å følge opp. Det kan være saker hvor trusler må håndteres eller hvor ansatte utsettes for vold eller psykisk påkjenning. Brann- og redningsvesenet bør ha rutiner for oppfølging av ansatte som har opplevd belastende situasjoner, som for eksempel kollegastøtteordning.

Når kan det åpnes igjen ved bruksnekt?

Et vedtak om stans eller forbud mot bruk er så vidt alvorlig og inngripende for tilsynsobjektet at det krever tett oppfølging. Vedtaket må inneholde en beskrivelse av de forhold som skal rettes. Når forholdene er rettet anses vedtaket som etterkommet og stansen eller stengingen som opphevet.

Det er svært viktig at tilbakemelding fra tilsynsobjektet behandles raskt, uten ugrunnet opphold, og at brann- og redningsvesenet innen rimelig tid foretar en oppfølging av stansingsvedtaket (ikke nytt tilsyn) som grunnlag for å vurdere om virksomheten eller bygget kan tas i bruk igjen.

Mer veiledning finnes i *Veileder for brann- og redningsvesenets tilsyn med særskilte brannobjekter (§ 13)*.

Kan vi pålegge privatpersoner å oppgradere bolig etter § 8 i forskrift om brannforebygging?

Oppgraderingsplikten setter et minstekrav til sikkerhet mot brann i alle byggverk. Oppgraderingsplikten får normalt ingen konsekvenser for eneboliger, fritidsboliger, garasjer, uthus o.l. Alle boliger og fritidsboliger må imidlertid, uavhengig av byggeår, tilfredsstillende kravene til brannvarsling og slokkeutstyr gitt i § 7.

Eldre byggverk som ikke er lovlig oppgradert må vurderes opp mot sikkerhetsnivået i byggeforskrift 15. november 1984 nr. 1892 (BF 1985). Det er mulig å velge andre løsninger enn de konkrete kravene i BF 1985 dersom det kan dokumenteres at sikkerhetsnivået i byggverket blir minst like høyt på en annen måte. Man kan betrakte kravene i BF 1985 som preaksepterte ytelser. Vurderingen må ta utgangspunkt i det preaksepterte ytelsesnivået i byggereglene, og løsningene som velges må verifiseres ved analyse.

Mer veiledning finnes i *Veiledning til forskrift om brannforebygging*.

3.4 HVA SIER REGELVERKET?

Om gjennomføring av det forebyggende arbeidet:

Kommunen skal gjennomføre tiltak i samsvar med planen for det forebyggende arbeidet, og på bakgrunn av hendelser, **bekymringsmeldinger** og lignende som gir ny kunnskap om risikoen for brann., jf. forskrift om brannforebygging § 16 (vår utheving).

Om hvilke tiltak og oppgaver som skal planlegges:

De tiltak og oppgaver som skal planlegges fremkommer i brann- og eksplosjonsvernloven §§ 11 og 13 og i forskrift om brannforebygging §§ 17, 18 og 19.

3.5 EKSEMPLER

Kommunens ansvar for å ivareta brannsikkerheten hos hjemmeboende risikoutsatte grupper:

Helsetilsynets vurdering av to dødsbranner i Trondheim i 2005 og 2009.

Helsetilsynets vurdering fastslo et klart ansvar for kommunen til å ivareta brannsikkerheten hos hjemmeboende risikoutsatte grupper.

Mer informasjon på s. 26 og 27 i veileder fra DSB og Helsedirektoratet: *Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper.*

Tvangsrydding:

Helsedirektoratet har i en tolkningsuttalelse vurdert at sanering eller opprydding av pasientens hus er et for inngripende tvangs-tiltak etter helseregelverk, se s. 24 og 25 i veileder fra DSB og Helsedirektoratet: *Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper.*

3.6 NYTTIGE RESSURSER

Veileder for brann- og redningsvesenets tilsyn med særskilte brannobjekt (§ 13).

Veiledning til forskrift om brannforebygging.

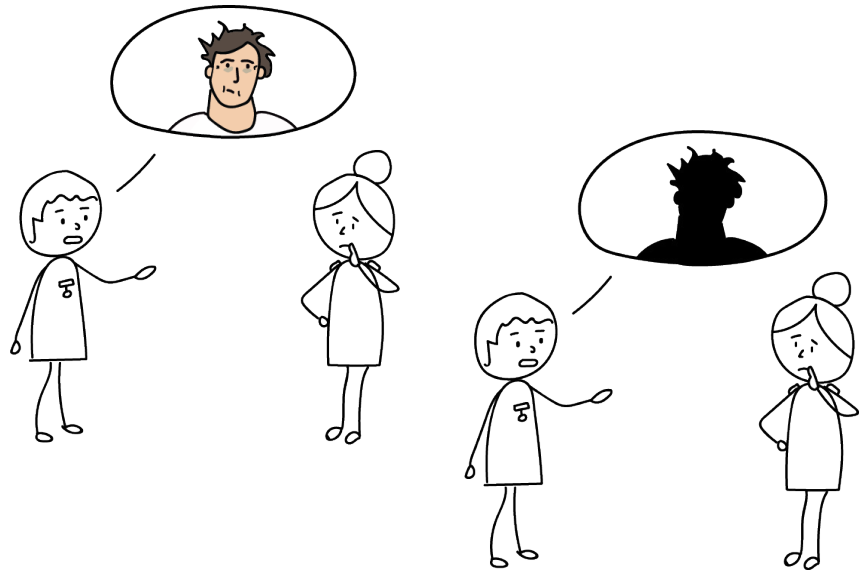
Temaveiledning til kapittel 4 om kommunens forebyggende plikter.

Prinsippavgjørelse fra DSB – «Bruk av tvangsmidler – tilsyn hos privatpersoner».

Veiledning om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper og samarbeid helse-brann:
<https://livsviktigsamarbeid.no/>

4. DELING AV INFORMASJON, TAUSHETSPLIKT OG VARSLINGSPLIKT

DSB opplever å få mange spørsmål som gjelder brann- og redningsvesenets mulighet til å dele informasjon med aktuelle samarbeidspartnere, f.eks. helse- og omsorgstjenesten, i saker som gjelder brannfarlig boforhold. I dette kapitlet gis det veiledning på generelt grunnlag om deling av informasjon, taushetsplikt og varslingsplikt, men det er brann- og redningsvesenet selv som må gjøre de konkrete vurderingene i enkeltsaker og som er ansvarlig for at regelverket følges.



4.1 TAUSHETSPLIKT

Brann- og redningsvesenet må i sitt daglige arbeid vurdere regler om taushetsplikt etter forvaltningsloven (fvl.). Taushetsplikt er en plikt til å hindre at uvedkommende får informasjon av personlig eller forretningsmessig karakter. For brann- og redningsvesenet vil det i all hovedsak gjelde forhold hvor det er snakk om deling av informasjon av personlig karakter.

Brann- og redningsvesenet har taushetsplikt om noens personlige forhold som de får kjennskap til i jobben, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1. Noens personlige forhold er opplysninger som en person vanligvis ønsker å holde for seg selv, for eksempel helseopplysninger. Reglene gjelder for enhver som utfører arbeid eller tjeneste for et forvaltningsorgan. Taushetsplikten gjelder også etter at man har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Dette er en aktiv plikt som skal hindre spredning av informasjon.

4.2 UNNTAK FRA TAUSHETSPLIKTEN

Det finnes unntak fra taushetsplikten som brann- og redningsvesenet kan vurdere i saker hvor det er behov for å samarbeide med andre for at en person skal bo branntrygt.

I fvl. § 13 b første ledd nr. 5 følger det at:

Taushetsplikten etter § 13 er ikke til hinder for: (...)

5. at forvaltningsorganet gir andre forvaltningsorganer opplysninger om en persons forbindelse med organet og om avgjørelser som er truffet og ellers slike opplysninger som det er nødvendig å gi for å fremme oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningssgrunnlag.

Forvaltningsloven gir en adgang til å gi opplysninger til andre forvaltningsorganer, men det følger ikke av lovens ordlyd at det er en plikt å gi slike opplysninger, jf. ordlyden «ikke til hinder for».

Som det fremgår av lovteksten kan brann- og redningsvesenet gi andre forvaltningsorganer opplysninger om

- en persons forbindelse med organet, og
- om avgjørelser som er truffet, og ellers
- slike opplysninger som er nødvendig å gi for å fremme brann- og redningsvesenets oppgaver etter lov, instruks eller oppnevningssgrunnlag.

Opplysninger undergitt taushetsplikt etter fvl. § 13 kan altså bare gis til andre forvaltningsorganer der dette er nødvendig som et direkte ledd i løsningen av brann- og redningsvesenets egne oppgaver. Det er brann- og redningsvesenet som er ansvarlig for å vurdere om vilkårene for å dele taushetsbelagte opplysninger er til stede.

Fvl. § 13 b er uttømmende. Det innebærer blant annet at det er en begrenset adgang til å utveksle opplysninger innad i forvaltningen, selv om både avgiver og mottaker av opplysningene har taushetsplikt.

Samtykke

Taushetsplikten er ikke til hinder for at brann- og redningsvesenet kan dele informasjon med andre dersom den det gjelder samtykker til det, jf. fvl. § 13 a første ledd nr. 1.

Et samtykke til å dele taushetsbelagte personopplysninger må oppfylle kravene til samtykke i personvernforordningen (GDPR). Vi viser her til [Datatilsynets veiledning om samtykke](#).

Når brann- og redningsvesenet oppdager lovbrudd

Brann- og redningsvesenet har taushetsplikt om noens personlige forhold som de får kjennskap til i jobben, jf. fvl. § 13 første ledd nr. 1. Noens personlige forhold omfatter blant annet opplysninger om straffbare handlinger eller andre lovbrudd.

Unntak følger imidlertid av fvl. § 13 b første ledd nr. 6 der loven gir en adgang (men ingen plikt) til å anmelde eller å gi opplysninger til påtalemyndigheten. Taushetsplikten er ikke til hinder for å varsle lovbrudd når det «finnes ønskelig av allmenne hensyn», som eksempelvis vil være aktuelt ved grove lovbrudd.

En helt klar plikt til å varsle følger av straffeloven § 196. Plikten gjelder bare avverging av de aller mest alvorlige forbrytelsene (familievold, grov vold, seksuallovbrudd, terror mv.).

En annen helt klar plikt til å gi opplysninger følger av barnevernloven § 6-4 andre ledd der det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

For mer veiledning, se uttalelse fra DSB om varsling ved lovbrudd under «[Nyttige ressurser](#)».

Nødrett

Nærmere beskrivelse av retten til å dele taushetsbelagte opplysninger i nødsituasjoner (nødrett) beskrives under «*Hva sier regelverket*».

Husk at det er mulig å drøfte en sak med andre etater eller tjenester på generelt grunnlag, uten å identifisere hvem saken gjelder, jf. fvl. § 13 a første ledd nr. 2.

4.3 OFTE STILTE SPØRSMÅL

Hva er konsekvenser av brudd på taushetsplikten?

Brudd på taushetsplikt kan medføre straff, erstatningsansvar og disiplinære reaksjoner. Straffansvar for brudd på taushetsplikt fremkommer av straffeloven §§ 209 og 210.

Kan det utarbeides mer veiledning om helsepersonellens taushetsplikt?

Offentlige tjenestemenn og andre som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13. I tillegg er ulike profesjonsgrupper og ansatte i bestemte deler av tjenesteapparatet underlagt særskilte taushetspliktsregler som kan være strengere enn reglene i forvaltningsloven.

I veileder fra Helsedirektoratet og DSB om samarbeid mellom kommunale tjenesteytere, redegjøres det nærmere for [helsepersonells taushetsplikt](#).

Mer veiledning finnes også hos [Helsedirektoratet](#).

Kan taushetsplikt om «noen personlige forhold» fravikes hvis det er fare for liv eller helse?

Selv om opplysninger i utgangspunktet er underlagt taushetsplikt, gjelder det unntak hvor opplysninger likevel kan deles. Opplysninger kan for eksempel deles med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse, jf. fvl. § 13 b første ledd nr. 7 (endret 2021).

Her sier imidlertid forarbeidene at bestemmelsen skal forstås som en «nokså snever unntaksregel, som bare skal åpne for deling i nødrettslignende tilfeller». Det må foretas en konkret vurdering i den enkelte situasjonen.

Bestemmelsen åpner ikke for en systematisk og planlagt deling av taushetsbelagt informasjon, men er en slags sikkerhetsventil der det er nødvendig for å verne om liv eller helse.

Se nærmere beskrivelse under «[Hva sier regelverket](#)».

Kan brann- og redningsvesenet dele opplysninger med andre forvaltningsorganer når den det gjelder samtykker til det?

Ja. Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger kan deles dersom den det gjelder samtykker til at opplysningene deles med andre, jf. forvaltningsloven § 13 a første ledd nr. 1. Når det skal innhentes samtykke, er det viktig at det skjer frivillig og at personen som samtykker er samtykkekompetent, kjenner konsekvensene og har forstått hva det samtykkes til (informert samtykke). Samtykke bør, så langt det lar seg gjøre, være skriftlig. Et samtykke kan når som helst, helt eller delvis trekkes tilbake. Et samtykke må oppfylle kravene i personvernforordningen (GDPR). Vi viser her til [Datatilsynets veiledning om samtykke](#).

Spørsmål om fullmaktserklæring: «Praksis hos oss har vært at beboer (den kartlagte) har signert en fullmaktserklæring på kartleggingskjemaet for å bekrefte at helse- og omsorgstjenesten kan ta kontakt med andre relevante samarbeidspartnere (eks. brann- og redningsvesenet) og pårørende, slik som denne:

<u>Fullmaktserklæring</u>	
Jeg/vi samtykker til at hjemmetjenesten kan kontakte pårørende og/eller relevante etater med fokus på opprettholdelse/heving av brannsikkerheten.	
Dato:	Underskrift bruker:
<input type="text"/>	<input type="text"/>

Spørsmålet er om denne fullmaktserklæringen er «god nok» eller om den er for generell juridisk sett? Skulle den eksempelvis nevnt hvem som kan kontaktes, vært tidsavgrenset, mer spesifikk i problemstilling som skal drøftes eller annet?».

Svar innhentet fra Helsedirektoratet:

Fullmakten vil med små justeringer være dekkende uten at det kreves tatt inn navn på etater og/eller tidsbegrensning. Det foreslås en justering som tydeliggjør formålet og sammenhengen hvor det er aktuelt å dele informasjon, og som dermed setter rammene for hva samtykket omfatter. Følgende endring foreslås: ... at hjemmetjenesten kan kontakte og formidle opplysninger til pårørende og/eller relevante etater som er nødvendig for å opprettholde eller styrke brannsikkerheten.

Merk at:

Samtykke kan når som helst, helt eller delvis, trekkes tilbake. Et samtykke må oppfylle kravene i personvernforordningen (GDPR). Vi viser her til [Datatilsynets veiledning om samtykke](#).

4.4 HVA SIER REGELVERKET

Om forvaltningsloven i § 13 b nr. 7 – fare for liv eller helse (endret 2021).

Fra forarbeidene:

I forarbeidene til bestemmelsen fremgår det at dette til dels er en lovfesting av den ulovfestede retten til å dele taushetsbelagte opplysninger i nødsituasjoner (nødrett). Det står at bestemmelsen skal forstås som en «nokså snever unntaksregel, som bare skal åpne for deling i nødrettslignende tilfeller». Opplysninger kan bare deles i den utstrekning det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse, og det må da foretas en konkret vurdering i den enkelte situasjonen.

Bestemmelsen kan blant annet ses i sammenheng med straffeloven § 287 som gjør det straffbart å unnlate

- a. etter evne å hjelpe en person som er i åpenbar fare for å miste livet eller bli påført betydelig skade på kropp eller helse, eller
- b. ved anmeldelse eller på annen måte etter evne å avverge brann, oversvømmelse, sprengning eller lignende ulykke som medfører fare for menneskeliv eller betydelig skade på kropp og helse.

Bestemmelsen åpner ikke for systematisk og planlagt deling av taushetsbelagt informasjon, men er en slags sikkerhetsventil der det er nødvendig for å verne om liv eller helse og er i stor grad en stadfestelse av gjeldende rett.

4.5 EKSEMPLER

Helsetilsynets vurdering av to dødsbranner i Trondheim i 2005 og 2009:

Helsetilsynets vurdering fastslo et klart ansvar for kommunen til å ivareta brannsikkerheten hos hjemmeboende risikoutsatte grupper.

Mer informasjon på s. 26 og 27 i veilederen fra DSB og Helsedirektoratet: *Samarbeid mellom kommunale tjenesteytere om brannsikkerhet for risikoutsatte grupper.*

4.6 NYTTIGE RESSURSER

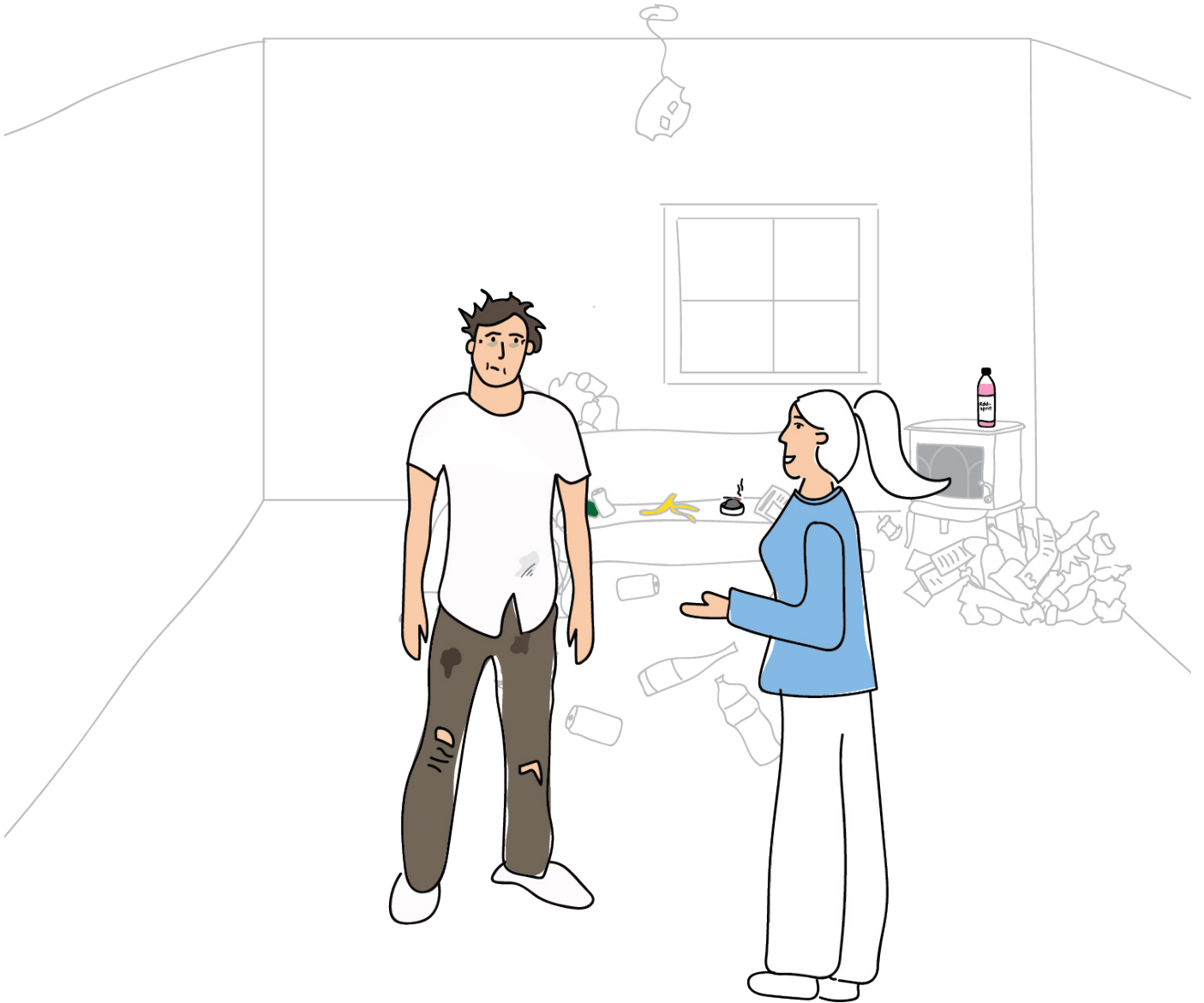
Veileder om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen (Justis- og beredskapsdepartementet 2023).

Veilederen er basert på en utredning av professor, ph.d. Morten Holmboe, utført på oppdrag fra og i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet. Referansene til lover og forskrifter er oppdaterte fram til 1. januar 2023.

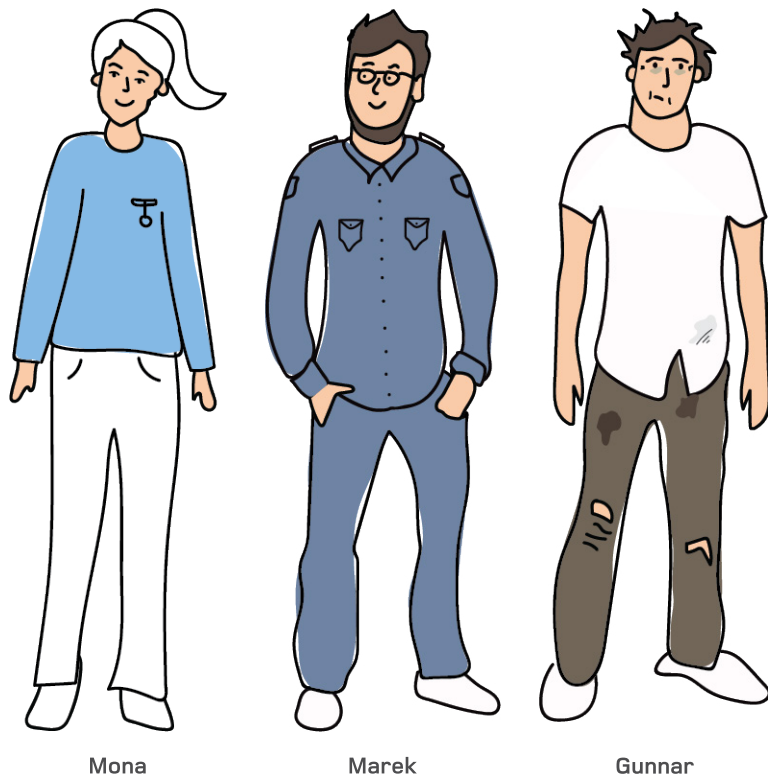
Veileder om samarbeid mellom kommunale tjenester fra DSB og Helsedirektoratet.

Uttalelse fra DSB om varsling ved lovbrudd.

5. CASE – MØT GUNNAR



Mona jobber i helse- og omsorgstjenesten og har jevnlig oppfølging av Gunnar i hans private hjem. Marek jobber i det lokale brann- og redningsvesenet, blant annet med håndtering av bekymringsmeldinger.

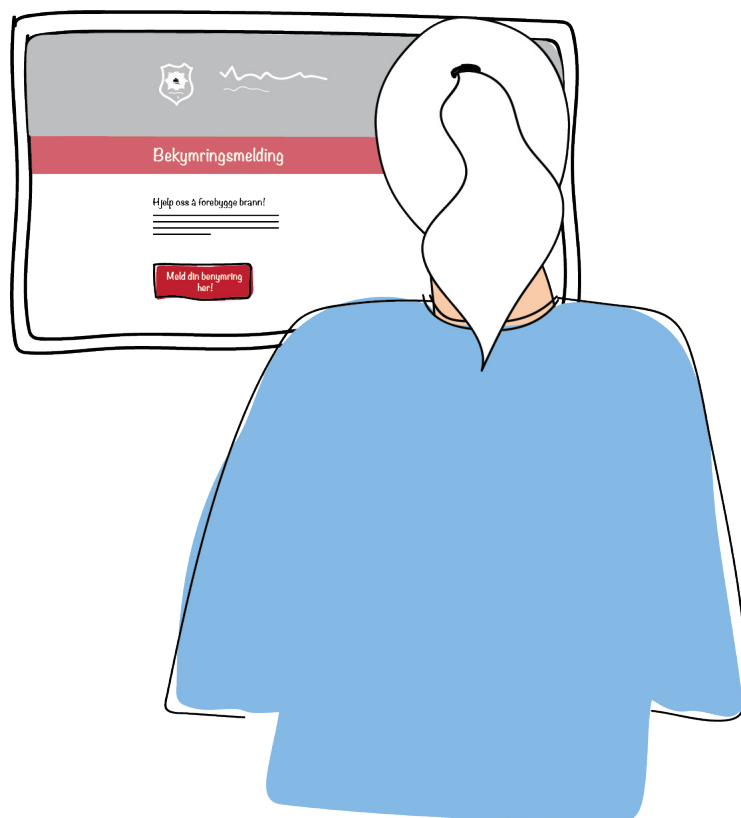


Mona er bekymret for brannikkerheten hjemme hos Gunnar. Gunnars helsetilstand har forverret seg den siste tiden, og det påvirker både hans kognitive og fysiske evner. I tillegg har hun observert mange brannfarer i leiligheten hans.

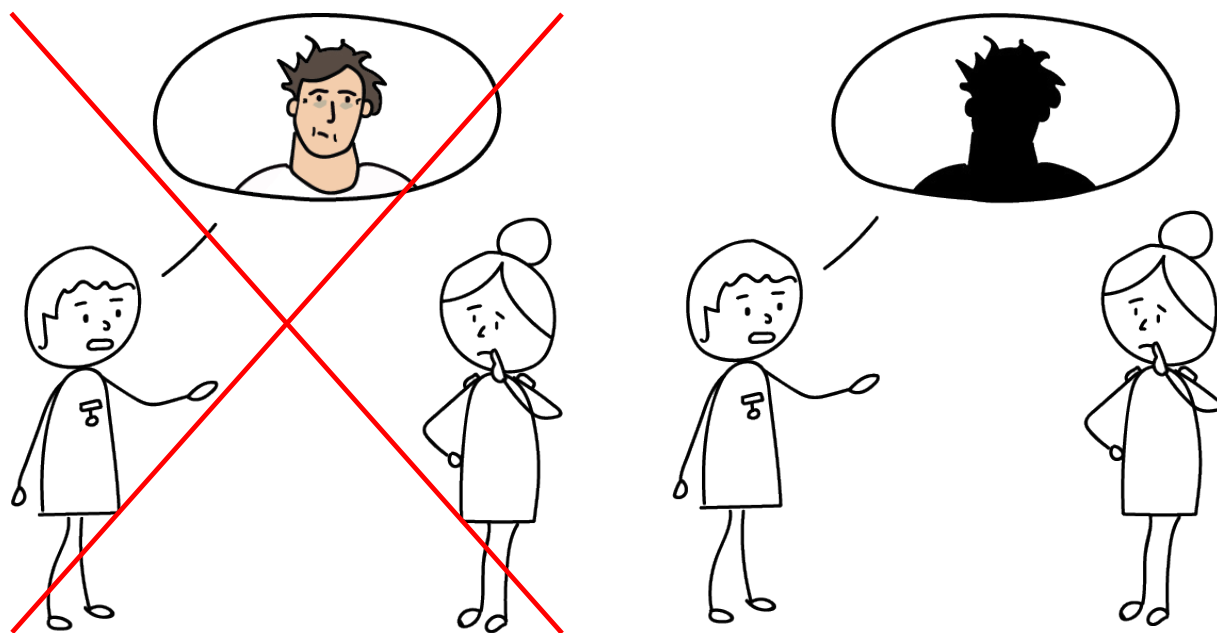




Mona tar en prat med Gunnar om bosituasjonen hans. Gunnar synes forholdene i leiligheten er bra nok og avviser Monas forsøk på en prat om brannsikkerhet. Mona er usikker på hvordan hun skal håndtere situasjonen. Har hun grunn til bekymring? Hvordan skal hun i så fall få Gunnar med på å gjøre noen tiltak i boligen sin og hvilke tiltak bør gjøres? Gunnar har lite kontaktnett og tilbringer mye tid alene. Det er ingen pårørende å involvere, men Mona vet at brann- og redningsvesenet håndterer bekymringsmeldinger.



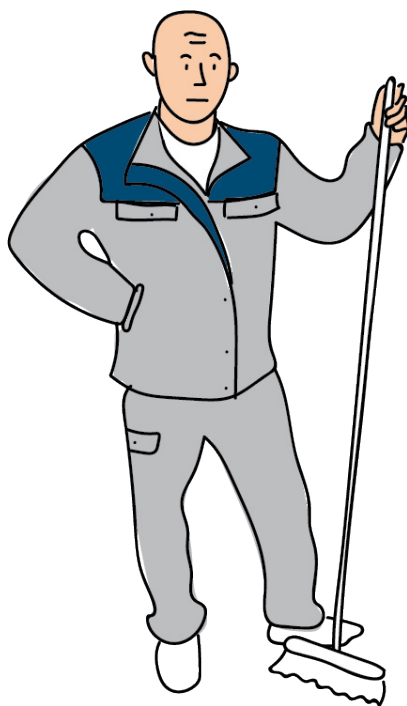
Siden Gunnar ikke ønsker hjelp, er Mona usikker på hvor mye opplysninger hun kan dele med andre. Hun tror ikke situasjonen er så alvorlig at den utløser en varslingsplikt, men situasjonen er alvorlig nok til at noe må gjøres. Mona bestemmer seg for å sende en bekyringsmelding til brann- og redningsvesenet som beskriver situasjonen – uten å identifisere Gunnar. Hun understreker at situasjonen er alvorlig og at hun trenger rask tilbakemelding.





Kort tid etter at bekymringsmeldingen ble sendt, tar Marek kontakt med Mona. Sammen vurderer de hvordan de best kan gå frem i saken. Et felles hjemmebesøk vil gi Marek bedre mulighet til å vurdere situasjonen, og Marek har erfart at han ofte får god kontakt med mennesker som trenger hjelp til å ivareta brannsikkerheten sin. Han tror han kan nå frem hos Gunnar hvis han får mulighet til en god prat.

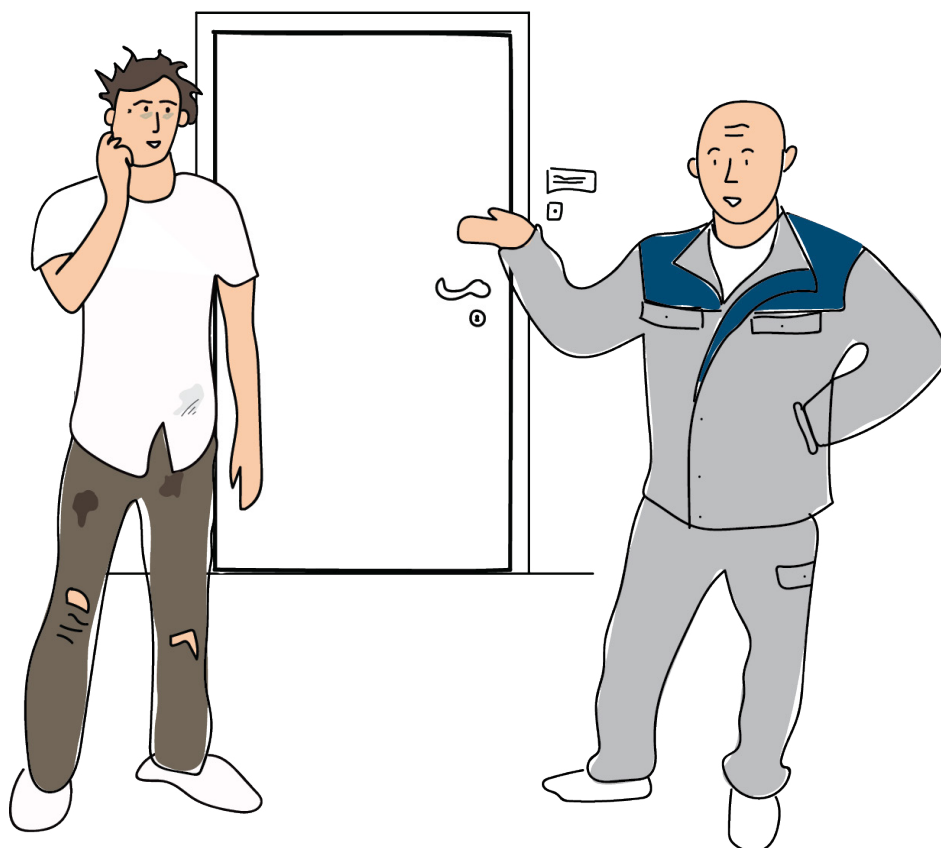




Vaktmesteren

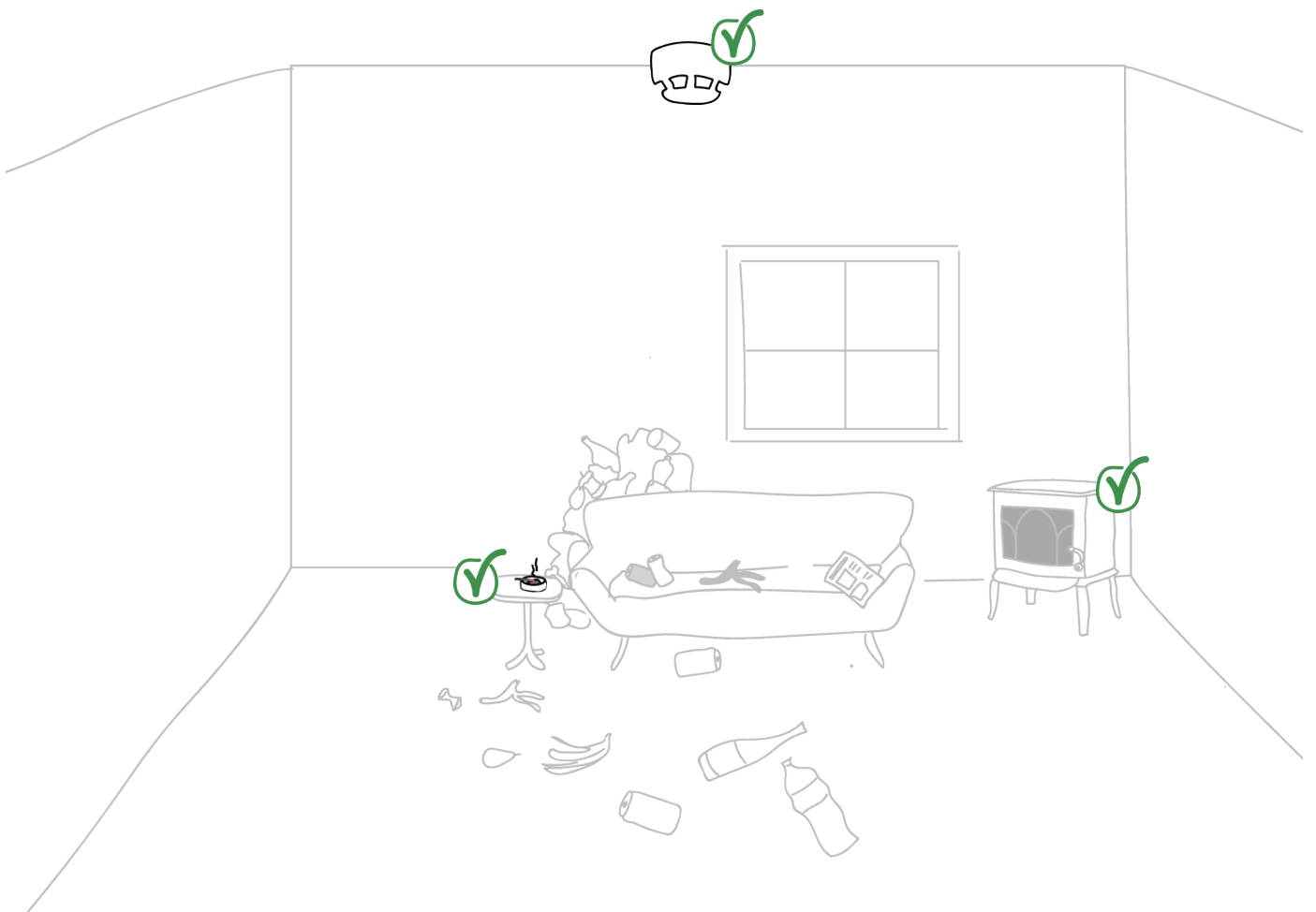
Mona legger frem forslaget for Gunnar. Han går med på et hjemmebesøk hvis vaktmesteren i bygget kan være til stede. Vaktmesteren er en av få som Gunnar har tillit til og som får komme inn i leiligheten hans.

Mona, Marek og vaktmesteren dra på hjemmebesøk hos Gunnar. Marek bekrefter Monas bekymring. Det er svimerker i sofaen og på sengetøyet, og Gunnar bruker peisen og andre varmekilder på en uforsvarlig måte. Helsetilstanden til Gunnar påvirker både reaksjonsevne og bevegelighet. Det finnes røykvarsler i leiligheten, men den virker ikke.





Gjennom god dialog med Gunnar, og i samarbeid med vaktmesteren som Gunnar har tillit til, blir besøket hos Gunnar vellykket. Marek gir gode råd og veiledning om brannsikkerhet, og sammen med Gunnar finner de gode løsninger.





Nå som samarbeid er etablert, vet Mona hvem hun kan kontakte hvis situasjonen til Gunnar skulle forverre seg.

For at helse- og omsorgstjenesten skal være forsvarlig, er det viktig at det gjøres en fortløpende vurdering slik at endringer i behov fanges opp. Gunnars evne til å ta vare på seg selv og sørge for egen brannsikkerhet er et av flere vurderingstema. Brann- og redningsvesenet kan bidra med råd og veiledning om brannsikkerhet og brannforebyggende tiltak.



Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap

DSB
Rambergveien 9
Postboks 2014
3103 Tønsberg

Tlf: 33 41 25 00

postmottak@dsb.no
www.dsb.no



/DSBNorge



@dsb_no



dsb_norge



dsbnorge